

Romano hangos

15^{5 Kč}

ROMSKÝ HLAS – MĚSÍČNÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ

ROČNÍK 12 • ČÍSLO 12–13 • VYŠLO 27. SRPNA 2010

zprávy

PRAHA – Do užšího výběru kandidátů na ombudsmana se dostali Pavel Varvařovský, bývalý ústavní soudce, a František Bányai, předseda Židovské obce v Praze. Překvapivě vypadla Anna Šabatová, někdejší zástupkyně ombudsmana Otakara Motejla. Prezident Klaus vyslal senátorům do výběru ještě Johna Boka a Jana Zahradníka, bývalého hejtmana Jihočeského kraje. Mezi kandidáty budou rozhodovat senátoři a zdá se, že favoritem bude Varvařovský.

UHELNÁ – Občanské sdružení Ester se sídlem v Javorníku zajistilo v Uhelné na Jesenicku bydlení desítkám Romů. Chce jim pomoci i se stavbou nízkoprahového centra. Místní lidé s tím nesouhlasí. Není pochyb o tom, že sdružení bylo vedeno ušlechtilým cílem. Dalo se však předpokládat, že to je zároveň úkol nesmírně choulostivý a dá ještě hodně práce dovést jej do zdárného konce, který by uspokojil všechny zúčastněné.

OPAVA – Tři zápalné láhve a jeden zapálený kontejner v Rybářské ulici v Opavě nebyly rasově motivované útoky na tamní Romy. Ukázalo to policejní vyšetřování. Útok si podle nich vymyslel Karel Giňa, jeden z obyvatel domu. Podle Kumara Vishwanathana bylo jeho motivem snaha dostat se ze špatné lokality.

PRAHA – Vládní zmocněnec pro lidská práva Michael Kocáb v tiskovém prohlášení koncem července vyslovil nesouhlas s povolováním hazardních her a hracích automatů v sociálně vyloučených lokalitách. Požaduje změnu loterijního zákona v rámci legislativního procesu a žádá, aby tento zákaz byl striktně vysloven, protože při hazardních hrách je riziko okamžité a opakované prohry evidentní.

Také některé romské děti si užily letních táborů

Malé i větší děti z Rýmařova si užívaly pěkného letního počasí na klouzačce a při vodních hrátkách.

Foto: Jana Vejplachová

V letošním roce se nám podařilo zajistit letní tábory pro všechny fungující pobočky SRNM. Jako první vyjely hned na začátku prázdnin děti z komunitního centra v Olomouci. Třicítka účastníků se sjela do Pohořan, do budovy pronajaté od olomouckého Domu dětí a mládeže, kam jezdí Olomoučtí

na tábory již tradičně. Děti se na tábor těšily hned, jak skončil ten loňský, a stejně tak se těšili zase na společné hry i jejich místní kamarádi z vesnice. Naši pracovníci plánovali, že udělají jeden turnus také pro děti z okolních obcí, ale nakonec se kvůli nedostatku peněz neuskutečnil.

Další tábor se konal v areálu rekreačního střediska Prudká u Tišnova. Kouzelné místo na břehu řeky Svratky v údolí lemovaném skalami a hustými lesy čekalo na děti z Hodonína, Šternberku a z několika obcí na Jesenicku (například Velkých Kunetic, Vápenné, Kobylé nad Vidnavkou). Tady bylo

dětí již téměř padesát, a tomu odpovídal samozřejmě vyšší počet táborových vedoucích. Byli to především „dospěláčtí“ kamarádi dětí, kteří s nimi mají během roku kroužky a doučování. Všem se moc zamlouvalo, že poznali i vrstevníky z jiných míst Moravy.

Pokračování na str. 9

Projekt centra o romském holocaustu pokračuje

HODONÍN – Jako již každoročně i letos se konal 22. srpna na místě bývalého koncentračního a pracovního tábora v Hodoníně u Kunštátu pietní akt spojený s bohoslužbou za zemřelé. Mši celebuloval páter František Lízna, známý vězeňský kazatel a chartista.

U pomníku v místě hromadných hrobů zemřelých, povětšinou dětí, položila asi šedesátka návštěvníků věnce a někteří z nich se krátkými

projevy k události vyjádřili. Aktu se zúčastnil náměstek primátora města Brna Daniel Rychnovský, předseda Židovské obce Brno Pavel Friedl, ředitel Památníku Terezián Jan Munk, zástupkyně ombudsmana Jitka Seidlová, starosta obce Olešnice a zástupkyně vládního zmocněnce pro lidská práva Michaela Kocába. Zástupce ministra školství ve svém vystoupení přislíbil pokračování projektu

budování školického a informačního centra o romském holocaustu.

Projev pronesl také Karel Holomek, zakladatel Muzea romské kultury. Jeho znění přinášíme na jiném místě, a to hlavně proto, že s ním vyslovila souhlas většina přítomných. (red)

Zamyšlení na letošním pietním aktu v Hodoníně u Kunštátu a fotografie přinášíme na straně 5.

z obsahu

Vláda a její program

Usporná opatření by nemusela znamenat zbídačování.

strana 4

Ezop a otcova závěť

A další povídky a pohádky romských autorů.

strana 6–8

Život „romský“ v Čechách

Josef Kmeťo z Bratislavy píše v Česku kvůli problémům s publikováním na Slovensku.

strana 10

Mladá, krásná a hlavně nadaná a stvořená pro tanec – Irena Kačová

Ahoj Iris, lidé tě znají jako tanečnici z romského souboru Cikne čhave. Pro ty, kteří vás zatím neznají, mohla bys o něm něco říct?

Ahoj, určitě můžu. Soubor vznikl v roce 1999 pod vedením našeho táty. Nyní ho tvoří sesterská čtveřice ve věku 15 až 20 let. Tancujeme na různých pěveckých a tanečních soutěžích, festivalech... Máme za sebou mnoho pěkných vystoupení.

Vzpomínáš na první vystoupení? Kdy a kde proběhlo?

Bylo to asi před deseti lety na Městských slavnostech v Novém Jičíně, kde jsme předvedly náš první společný tanec v červených sukničkách na píseň Andro verdan v doprovodu bratra Tomáše.

Jsou ve vašem souboru nějaké příbuzenské vztahy?

Ano, jak už jsem říkala, jsme čtyři sestry. Zpočátku nás bylo víc. Byly mezi námi i cizí děti a také naše sestřenic. Ale jak už se to stává, postupně odcházely. My jsme zůstaly věrné našemu koníčku.

Pokud by měl někdo zájem, přibíráte nové členy?

No, já si myslím že ano. Ale samozřejmě by to mělo svoje podmínky.

Kde vás mohou lidé vidět?

Mohli nás vidět nedávno na festivalu Romská píseň v Rožnově pod Radhoštěm, kde jsme tancovaly v doprovodu cimbalové kapely Radegast. A v sobotu 4. září budeme vystupovat ve Valašském Meziříčí v Avarde.

Kde se scházíte a jak často trénujete?

Scházíme se tři dny v týdnu ve školní tělocvičně, kde máme k dispozici velkou zrcadlovou místnost. A pak o víkendu doma.

Tancujete jenom tradiční romské tance?

Ano, většinou. Ale samozřejmě v sobě máme i rytmy, jako jsou turecké, R'nB, maďarské, valašské a rumunské. Ale nejradši máme tradiční, co tancujeme odmala.

Jak dlouho vám trvá, než dáte dohromady jednu choreografii?

Pokračování na str. 3

zaznamenali jsme

PRAHA – Michael Kocáb nabídl premiérovu poradci Romanu Jochovi během nedávné diskuse v Českém rozhlase, že mu představí svůj úřad během osmi hodin: vysvětlí, jak funguje a čím se zabývá. Doufá, že poradce pro lidská práva pochopí, že se úřad rušit nemá. Joch nabídku přijal. Kocáb říká, že se nejedná o zachování jeho postu, ale o zachování lidskoprávní agendy, o empatický lidskoprávní přístup, který se rozvíjel za jeho působení dobře. Chce dokázat, že je to úřad potřebný a že nastoupená cesta byla správná.

PRAHA – Pražští radní odsouhlasili nebezpečnou věc: bezdomovci musí za město. Není pochyb o tom, že v tomto případě jde o budování ghetta, které připomíná budování romských ghatt, o jejichž škodlivosti a nebezpečnosti dnes už nikdo nepochybuje. Autorem tohoto nápadu je radní pro sociální oblast Jiří Janeček (ODS). Do letošní zimy má na periferii Prahy vyrůst areál s hustými řadami unimobuněk, uvnitř budou toalety, sprchy a zdravotník.

OSTRAVA – Hanebně proslulá starostka ostravského obvodu Mariánské Hory a Hulváky a senátorka Liana Janáčková znovu usiluje o získání senátorského křesla. Opět řeší romský problém. Podle ní není ve státě jednoduší koncepce, která by říkala, jak se má v případě potíží postupovat. Koncepce není ve státě, není v Ostravě. „My se v tom pak plácáme,“ říká Janáčková. Tentokrát chce její radnice řešit nájemnické problémy vystěhováním problémových rodin. Jediné východisko vidí v prodeji domů soukromníkovi, který si s nájemníky snadněji poradí než ona. Radnice by mohla být v případě tvrdého postupu obviňována z rasismu.

HORNÍ SUCHÁ – Olympijský vítěz ve vzpírání Ota Zaremba vyhodil ze svého vzpěračského klubu Romy poté, co ho jeden z nich okradl. Naštval se a všechny je vyhodil, ale už druhý den zase u něj všichni trénovali. Ota Zaremba musí být zřejmě úžasný dobrák. Prohlásil: „Nemůžu na něj, neprojevilo ani žádnou lítost (ten zloděj), absolutně nic. Dobře, ať si přijde a trénuje. Vždyť vidíte, co se děje, jak se to na mne sype!“

PLZEŇ – Odvolací senát Krajského soudu v Plzni 24. srpna potvrdil trest Tomáši Babkovi (22), za svolání loňského březnového pochodu neonacistů Plzni. K trestu 300 hodin obecně prospěšných prací za výroky pronášené na adresu Židů během pochodu odsoudil Babku v listopadu 2009 okresní soud, po odvolání státní zástupkyně i Babky se ale kauza dostala ke krajskému soudu.

NOVÝ BOR – Desítky Romů v Novém Boru přišly o vodu, kterou odpojil majitel objektu, pražský advokát Michal Vaňha. Lidé chystají demonstrace i hladovku, na pomoc jim mají přijet Romové z Moravy. Do případu se zapojil i zmocněnec vlády pro lidská práva Michael Kocáb. Vodu od nás nedostanete, říká však novoborská radnice a k protestujícím Romům je naprosto nekompromisní. Zhruba čtyři desítky Romů z Nemocniční ulice říkají, že kvůli vodě začne „válka“ a pokud jim radnice nepomůže, spustí v pondělí 30. srpna protestní hladovku.

DĚČÍN – V Děčíně začne zanedlouho působit skupina 12 vyškolených Romů, kteří se budou starat o lidi odsouzené k alternativnímu trestu. Mluvčí městské policie Tomáš Pavlík ČTK řekl, že mají působit hlavně mezi odsouzenými Romy a využívat tak své kulturní blízkosti. Mají odsouzené přimět, aby alternativní trest, například obecně prospěšnou práci, opravdu vykonali, a nemuseli jít do vězení, což jim v případě nesplnění podmínek alternativního trestu hrozí. (red)

Orlovští strážníci zaměstnávají čtyři romské asistenty

ORLOVÁ – Úsvit je název nové akce Ministerstva vnitra ČR, která od počátku července probíhá také v Orlové. Jde o to, že městská policie zaměstnává čtyři romské asistenty, jejichž úkolem je dohlížet na situaci v místní romské komunitě a být jakýmsi mostem mezi strážníky a Romy.

Asistenti vyrážejí do terénu každý všední den, jejich působitě je především v Orlové-Porubě. „Smyslem projektu je zaměstnat romské občany bydlící v Orlové-Porubě a okolí, kteří by rozvíjeli pozitivní vztah policie s místní romskou komunitou,“ vysvětlil velitel strážníků Rostislav Szczurek. Očekává, že tito asistenti policii usnadní kontakt s Romy, že daleko snadněji vyřeší konfliktní situace a že včas dokáží rozpoznat rizika, která by se mohla vyskytnout.

„Jejich úkolem je dohlížet zejména na zastávku autobusu u Penny marketu, zda je tam klid a pořádek, na přechod pro chodce v blízkosti

školy na ulici Slezské, projít se kolem sběrných surovin, obchodů apod.“ popisuje Szczurek. Romští asistenti nosí žlutou reflexní vestu s nápisem asistent městské policie a občané se na ně mohou obracet s různými problémy, týkajícími se porušování různých nařízení města či dodržování veřejného pořádku.

Gejza Kallo, Karol a Belo Rusnákoví a Rudolf Rostáš jsou chlapi, kteří začali dohlížet na veřejný pořádek v poměrně problémové lokalitě Orlové-Poruby.

A v čem bratři Rusnákoví vidí hlavní problém? „Určitě je toho víc, ale především tady bydlí tak velké množství Romů. Koncentrace jim rozhodně nesvědčí. Kdyby byli rozptýlení po celém městě, snadněji by se přizpůsobili. Ghetto je prostě problém,“ shodují se Rusnákoví.

Čtyři romští asistenti strážníků by měli v Orlové působit do konce roku. Peníze na jejich platy a celý projekt poskytlo ministerstvo vnitra. (zdroj: Město Orlová)

Rychlá pomoc na Liberecko

Ničivé povodně na Liberecku vyvolaly spontánní a rychlou reakci romských organizací z Karlovarska.

Zapojily se do ní ROS Karlovy Vary, Roma Karlovy Vary, Jiskra pro život Vintířov, Khamoro a firma Václav Červeňák a uspořádaly sbírku oblečení, náradí (košťata, lopaty), dezinfekčních, čisticích a drogistických prostředků, stejně tak potravinových konzerv a balené vody. Vše předem koordinovaly s romským poradcem z Liberce Josefem Holkem a předsedou Libereckého romského sdružení Miroslavem Kotlarem a terénním sociálním pracovníkem Antonínem Gáborem.

„Dva naši členové z organizačního týmu odjeli 12. srpna s touto pomocí do Liberce, kde je krizový štáb poslal přímo do Raspenavy,“ řekl Romano hangos Ladislav Bílý, krajský předseda ROS Karlovy Vary. „Tam jsme všechno předali přímo krizovému štábu.“ (red)

Na fotografiích vpravo nakládka a plně naložená dodávka se základními prostředky pro úklid po povodních.

Foto: ROS Karlovy Vary

Druhý srpen: pamětní den romského holocaustu

V roce 1944, 2. srpna, bylo hromadnou vraždou 2898 Sintů a Romů ukončeno 17měsíční trvání cikánského tábora v Osvětimi. Během jediné noci se tak podařilo zlikvidovat obrovský počet mužů, žen a dětí bez nejmenší známky soucitu.

V některých zemích se tento den považuje za Mezinárodní den obětí romského holocaustu. Například v Maďarsku, ale i v Polsku, přímo v Osvětimi, kde si tyto události připomněli lidé i letos. Jen u nás nikoliv. Proto přicházím s touto malou připomínkou. Tento den má pro Českou republiku svoji zvláštnost a důležitost. Mezi bezmála třemi tisíci Romů byly nejméně dvě třetiny Romů českých a moravských. Zbytek byli Sintové a Romové němečtí, někteří z nich

dokonce příslušníci wehrmachtu. Koneckonců, proto dnes už u nás skoro nenajdete původního českého nebo moravského Roma, všichni tam tehdy zůstali.

Koncem července se vypravil vládní zmocněnec pro lidská práva Michael Kocáb s novým ministrem školství Josefem Dobešem do Hodonína u Kunštátu, který byl původně koncentračním táborem pro moravské Romy a odkud byli všichni odesláni na jaře 1944 do Osvětimi. Bylo jich 871 z původního počtu 1396, kteří zde na následky krutého režimu zemřeli.

Místo někdejšího tábora se později změnilo v rekreační středisko a vláda ho loni odkoupila, aby tady vybudovala Mezinárodní školicí a informační centrum romské-

ho holocaustu, protože některé vězeňské baráky zůstaly dodnes zachovány. Po neúspěšných jednáních s bývalou ministryní školství Kopicovou nyní ministr Dobeš projevil vzácné pochopení i osvěcený úmysl původní záměr předcházející vlády uskutečnit. Řekl: „Škrtám, kde mohu, ale říkám si, že možná v době úplné krize je dobré vyslat nějaký mravní signál. Možná právě tento areál by mohl být onou výjimkou.“

O to konečně běží. Aby se po tolika letech konečně i Romové dočkali satisfakce za utrpená příkoří a oběti, které nebyly marné. Spolu s dalšími oběťmi se Romové stali součástí velkého osvobozenického boje proti fašismu a jeho protilidskému a zločinnému programu. (red)

Karel Holomek

Starosta Krupky by spolupracoval i s Dělnickou stranou Odmítá to premiér Nečas i zmocněnec Kocáb

V rozhovoru pro informační měsíčník Radnice odpověděl starosta Krupky na Teplicku Milan Puchar (ODS) na otázku, jestli by uměl spolupracovat i s Dělnickou stranou, že krupská ODS chce spolupracovat s tím, kdo bude chtít dělat pro město. „Osobně nemám problém ani s představiteli krupské Dělnické strany. Známe se osobně a všechny schůzky, které jsme spolu měli, proběhly velmi korektně a ve slušném duchu.“

Zmocněnec pro lidská práva Michael Kocáb k tomu uvedl, že problematiku na horním sídlišti v Krupce sleduje od svého nástupu do funkce ministra a že město opakovaně navštívil. Domnívá se, že spolupráce radních s členy DSSS je nepřijatelná z politických i etických důvodů. V prohlášení, které Kocáb při této příležitosti vydal, uvádí: „Pokud je prací pro město umělé stavění lidí proti sobě, provokování (včetně hlídek, tzv. „ochranných sborů“ – německy Schutzstaffeln) a populistické „zásahy“ všude, kde se dají očekávat kamery televize, pak nechť starosta spolupracuje s nástupci rozpuštěné Dělnické strany. Pokud míní snahu zlepšit soužití ve městě vážně, měl by efektivní pomoc hledat jinde.“

Kocáb dále píše, že Agentura pro sociální začleňování i on osobně nabízí starostovi širokou metodickou a organizační pomoc při stanovení strategie, jak problém na síd-

lišti začít skutečně řešit. „Jedná se o soubor opatření umožňujících větší šance místním zapojit se do společenského a hospodářského života v regionu, dětem pak větší úspěch ve vzdělávání, zejména setrvávání ve vzdělávání na střední škole, ale i nastolení pořádku a dodržování pravidel.“ Jak Michael Kocáb zdůrazňuje, Agentura zejména zapojuje do spolupráce s úřady všechny členy komunity, od podnikatelů až po lidi v sociální nouzi.

„Členové Dělnické strany sociální spravedlnosti v sociální soudržnosti ani sociální začleňování skupin obyvatel ve vážných existenčních potížích nevěří. Opakovaně to potvrzují svými prohlášeními pro média,“ uzavírá své prohlášení s tím, že starosta by neměl podporovat participaci DSSS na rozhodování o životě města a vítá proto rezolutní odmítnutí předsedy vlády a ODS Petra Nečase spolupracovat s DSSS na úrovni měst. (red)

Přicházejí první opatření ministrů ve stylu škrtání v rozpočtu, tedy:

Jak vnímáte politiku vlády a její vyhlášený program reforem?

František Tulej

Invalidní důchodce, Brno.

ODS už byla u moci a pro Romy nikdy nic neudělala, ba naopak, udělala nám jen problémy.

Teď jsou zase u moci a s námi bude ještě hůř. Čeká nás velká tryzna. Už pracují na tom aby snížili sociální dávky, důchody, pracují na reformě, která nás obyčejné lidi zatlačí úplně do země. ODS pěstovala a pěstuje chudobu ve státě. Chce, aby Romové pracovali, ale práci jim nedá, nezařídí, aby je vzali do práce. ODS dělá dobře jen sebe, bohaté a podnikatele. Je to strana jen pro bohaté. Obyčejný romský živnostník práci nedostane, a když, tak už jen z druhé nebo třetí ruky. Romové dostanou už jen drobné. Romové jsou si ale sami na vině: nechodí k volbám a tím vlastně neovlivní pozici ODS. Dokonce jsem viděl, jak se dali koupit odeeskou za pivo, cigarety a jídlo. Za chvíli pocítí, jak na to doplatili. Uberou jim sociální dávky, příspěvky na děti a doplatí i na další opatření. ODS pro Romy nikdy nic neudělala, stát má velké dluhy a my chudobní to budeme muset všechno zaplatit. A budou to ještě platit i naše děti. Zato oni mají stabilně vysoké platy a Romům sniží i tu chudou podporu. Jak potom mají Romové žít, jak mohou posílat děti do škol? Vždyť škola také něco stojí.

Emilie Horáčková

Česká Lípa.

ODS jsem nikdy nevolila, snad jen na začátku, kdy všichni byli v Občanském fóru. ODS se vždycky koukala na lidi spatra. O obyčejné občany se nezajímala a nezajímá a o Romy už vůbec ne. A ani nemá zájem pro nás něco udělat. Politika ODS vždy byla a je jen taktika, tlak, represe a novátorské změny, které nás přivedly až na pokraj bída. Dnes je zase u moci a prosazuje další změny, které naprosto změni život lidí žijících v sociální sféře.

Doplatí na to školství, důchodci, obyčejní lidé a Romové nejvíce. ODS je strana pro bohaté a vlivné. Její politika je jen další zdražování, škrtání. Obyčejným lidem vždy jen ubírá a tím je dostává do ještě větší bída.

Roman Horváth

Hudebník, dělník, Brno.

Myslím si, že vláda ODS neudělá pro Romy nic. Naopak ještě jim vezme z toho mála, co dostávají od státu. Já osobně s tím nesouhlasím. Udělali by líp, kdyby dali lidem práci, aby mohli pracovat a normálně žít. Mnoho Romů nechce sociální dávky, chce práci. ODS pro Romy nikdy nic neudělala, ba naopak za její vlády narostla nezaměstnanost a rasové nepokoje. Dnešní vláda bude jen ubírat škrtat, a to se nelíbí jak Romům, tak Čechům. Toto nedopadne dobře. Budou ubírat sociální dávky, budou ubírat i dětem, z čeho budou potom lidé žít? Oni mají pořád svoje velké platy, jim se žije dobře, oni ekonomickou reformu nepocítí. Obyčejní lidé chtějí žít aspoň normálně a ne ještě hůř než dřív.

Štefan Tišer

Předseda Sdružení Romů a národnostních menšin Plzeňského kraje.

Již v dnešní době je velmi těžké najít zaměstnání pro sociálně vyloučené občany a po úsporných opatření vlády to bude velmi kritické. Vůbec se mi to nelíbí a jsem zklamán z vývoje voleb 2010. Ale chyba je i na straně Romů, že se jich nezúčastnili ve větším počtu, nyní ponese důsledky svého jednání.

Romové své zákonné právo volit málo využívají a já doufám, že se to zlepší v komunálních volbách, kde by měli více bojovat za lepší podmínky: zaměstnání, bydlení, vzdělávání dětí a dobré uplatnění ve společnosti. Záměrně nepoužívám slovo integrovat, které nemám rád.

Důvodů, proč by se Romové měli účastnit komunálních voleb, je spousta. Platí to pro všechny sociálně vyloučené občany, aby se víc angažovali v komunálních volbách.

Ladislav Bílý

Krajský předseda ROS, Karlovy Vary.

Koaliční vláda ODS, TOP 09 a VV Romům v ČR nic dobrého nepřinese. Je to tvrdá, ale nekompromisní pravda. V rámci politických programů jednotlivých stran i vládního programového prohlášení bude tato vláda škrtat ve všech oblastech. Chce tím ušetřit mnoho a mnoho milionů korun, aby se snížil deficit státního rozpočtu. Jakým způsobem to bude dělat, to dávají najevo dnes a denně ve sdělovacích prostředcích. A jak to bude v ČR s dodržováním lidských práv, to nám dal pan premiér Nečas jasně na najevo, když svým poradcem v této oblasti jmenoval Romana Jocha. Myslím, že Romové se budou mít v této republice špatně.

Jiří Pešta

Hudebník vedoucí kapely Točkolotoč, Svitavy.

Zatím žádná vláda od sametové revoluce si neporadila se zaměstnaností Romů, jelikož ti, co pracovat chtějí, dnes práci nedostanou, protože jsou Romové, a majorita většinou nedělá rozdíly. Program ODS je populistický s omezením sociálních dávek, protože se to většinou týká Romů. Co se týče dalších plánů ODS, to ukáže čas, a proto by Romové neměli čekat, co jim dá stát, ale měli by se zajímat o projekty Evropské unie, které jsou zaměřené na pomoc při zaměstnávání Romů. Toto téma není na krátkou odpověď, ale na několik stránek. Jako muzikant vím, co mám udělat, abych si někde zahrál. Ale lidi, kteří jsou závislí na sociálních dávkách, ti to budou mít hodně těžké. V této době není práce ani pro Čechy a už vůbec ne pro Romy. Je třeba, aby Romové u sebe víc drželi a pomáhali si jako za dob našich dědů. **Připravil Gejza Horváth**

Úsporná opatření by nemusela znamenat zbídačování

Koaliční vláda s premiérem Nečasem se dohodla, že bude vládou rozpočtové odpovědnosti, práva a boje proti korupci. To je podstata jejího programového prohlášení, které předloží Parlamentu již počátkem srpna. Není pochyb, že získá důvěru, protože má 118 hlasů poslanců k dispozici, což je převaha, kterou zatím žádná vláda neměla. Jsou to poslanci ODS, TOP 09 a Věci veřejných, abychom věděli, s kým máme co do činění.

Opozičními stranami v Parlamentu jsou sociální demokraté a komunisté. V demokratické společnosti by měli sehrát roli opozice v souladu s jejich programy, chránícími zájmy občanů, jak slibovali před volbami. Brzy uvidíme, jak se jim to podaří.

Podívejme se, co pro Romy mohou znamenat dohody vedoucí k rozpočtové odpovědnosti a k vládě práva, protože s korupcí Romové v této společnosti neměli nikdy nic společného. A korupce moří společnost jistě více než problémy v soužití Romů se společností. Kdyby aspoň toto bylo Romům přičítáno k dobru, změnilo by to jistě statistiky pro ně nepříznivé a dost možná i programy soužití by se daly lépe uskutečňovat. Ale tak daleko se ještě uvažování většiny lidí nedostalo.

Rozpočtová odpovědnost jsou úsporná opatření. Z programového prohlášení se dovídáme, že vláda hodlá „citlivým“ způsobem zkrátit některé druhy sociálních dávek. Například tak, že výplata sociálních dávek bude „striktně“ vázána na zajištění řádné docházky dětí do školy. S tím bychom všichni souhlasili, protože řádná školní docházka je první podmínkou úspěchu ve vzdělávání. Už je tu první ale. Potrestání mají být nerozumní a nezodpovědní rodiče, ale s nimi bude nejvíce postiženo i dítě. Nepochybně vzrůstá úloha

neziskového sektoru v součinnosti mezi rodinou, školou a sociálním odborem radnice.

Nebo: podpora v nezaměstnanosti bude vázána na aktivitu nezaměstnaného. Stejně tak výše dávek dle lidských práv je vládou evidentně opomíjena a hmotná nouze bude odstupňována podle aktivity. A už jsme u problému zásadního. Nikde ani slovo o nástrojích, jimiž se má dosáhnout toho, aby uchazeč o práci s kvalifikací práci dostal. Nástroje zatím nikdo nenašel, hodnotit aktivitu za této situace může být velmi ošidné – a také bude. Není těžké uhodnout, kdo bude plakat ještě více než dosud.

Programové prohlášení v tomto tématu pokračuje nehotovostními výplatami sociálních dávek, „ošetřením“ možností zneužití při gamblerství nebo alkoholem, masivnějším zaváděním institutu „náhradního příjemce“ při splácení a vymáhání dluhů na nájemném.

Nic nového, to všechno známe. Jsou známá i úskalí takových úsporných opatření, která mohou vést k dobrým výsledkům, ale

také nemusí. Za jistých okolností mohou vést k dalšímu zbídačování těch, kteří už i nyní na tom nejsou dobře. To vše bude záležet na tom, jak budou respektována práva občanů na důstojný život a jak budou vnímány jejich problémy s ohledem na všechny okolnosti a širší zájmy společnosti i její humánní stránky. Souvisí to s vládou práva, kterou taky vláda vyhláší. Vše nasvědčuje tomu, že právě tento bod nemyslí vážně. Otázka lidských práv se opomíjí a není ani předmětem koaličních rozprav. Přitom právě dobře uplatňovaná lidská práva by mohla zajistit onu sociálně citlivou stránku úspory na sociálních dávkách. Úřednický stav v tomto punktu bude plnit strohou literu zákona a jestli občan nebude schopen zajistit si právo sám, jak zní heslo ODS (a to většina občanů nedokáže proti silnému úředníkovi), dojde k ještě většímu zbídačování lidí a to už zasáhne i střední vrstvy. Obávám se, že takový trend právě vláda nastartovala.

Karel Holomek

Vládní lídři Karel Schwarzenberg, Petr Nečas a Radek John. Foto: www.tyden.cz

Co nám říká anketa?

Zdá se nám, že by bylo dobré ukázat na názorech prostých lidí, jak vnímají současnou situaci. Anketní otázka pro toto číslo Romano hangos zněla: Jak vnímáte politiku vlády a její vyhlášený program reforem?

Na otázku odpovědělo šest osob: dva dělníci, jedna žena, dva romští funkcionáři (předsedové organizací) a muzikant, všichni Romové.

Všichni jednotně mluví o ODS, aniž se zmiňují o ostatních členech vládní koalice, kterými jsou TOP 09 a Věci veřejné. ODS považují za stranu, která nepřinesla nikdy nic dobrého pro obyčejné lidi. Nikdy ji také nevolili. Okolnost, že nevnímají další účastníky vlády, by mohla znamenat, že se příliš politikou nezabývají a vnímají ji spíše globálně a podle zkušeností minulých, kdy jim negativně ulpěla v paměti právě ODS. Prostě s ní nemají dobré zkušenosti.

Rovněž se nezmiňují o sociální demokracii, ačkoliv ji pravděpodobně volili. Nemají ji za stranu opoziční a nevládají tedy do ní ani žádné naděje, že by snad mohla v jejich prospěch ve vládě a parlamentu něco učinit. Je zřejmé, že princip opozice jim ještě uniká.

Hlavní zdroj neštěstí spatřují v nezaměstnanosti. Zaměstnání považují za prostředek dobrého živobytí: a to jim není v dané společnosti umožněno. Vidí příčinu ve skrytém rasismu. Přitom uvádí, že za celou dobu budování demokratické společnosti s tímto problémem nikdo nepohnul. A ani současná vláda nemá žádný konkrétní nápad, před vysokou nezaměstnaností Romů stojí sama bezradně. Přitom nechce přiznat otevřeně, že hlavním problémem je intolerantní společnost.

Jediný člověk vybočil z rázu těchto odpovědí, a to předseda ROS

Ladislav Bílý. Zmiňuje poradce premiéra pro lidská práva Romana Jocha a činí závěr, že premiérovi tento člověk nemůže dobře radit, protože svými názory daleko překračuje rámec toho, co v ODS je ještě přijímáno a co vykazalo špatné výsledky v minulosti právě pro chudáky.

Závěr je jednoznačný: Romové se budou mít v této republice a za této vlády špatně!

Někteří odpovídající vidí možnost k mírné nápravě v komunálních volbách, které jsou na pořadu. Romové by měli volit a dělat chybu, pokud k volbám nejdou. Při nadcházejících volbách je možnost dostat i vlastního zástupce do zastupitelstva obce a tím získat vliv na řešení věcí v místech, kde se stávají. Uvidíme tedy brzy, zda Romové politicky vyspěli. Budou k tomu mít příležitost již za dva měsíce v komunálních volbách. (red)

**Zajímají vás témata Romano hangos?
Chcete také přispívat? Napište nám.
rhangos@volny.cz**

Zamyšlení při pietním aktu v Hodoníně u Kunštátu O romských obětech a dnešku

Každoročně se nemnoho z nás tady schází už pokolikáté, abychom uctili památku romských obětí a abychom se pokoušeli ubezpečovat, že tyto oběti nebyly marné, že k něčemu dobrému a lidskému přispěly a že je celý národ jako takové přijímá.

Já si to tak aspoň představuju. Dost věci kolem mne ale usvědčují z omylu, z nemístného idealismu a přehnaných představ o tom, co by tyto oběti mohly říkat dnešku. Říkají něco? Nebo je to jen taková ta povinnost, aby se neřeklo?

Jsem člověk racionální, a proto na příkladu ukážu, jak to neplatí. Budu mimořádně upřímný a adresný, snad bych se za to ani neměl omlouvat. Najde se člověk, jehož si premiér vybral za jednoho ze svých poradců, který prohlásí, že je nešťastné privilegovat příslušníky skupiny (Romů) jenom proto, že ta skupina v minulosti trpěla. To vyvolává nevoli mezi ostatními. Aha! Romové tedy mezi ostatní nepatří? A ta nevole je vlastně proč? Pro privilegia! Jaká privilegia? Kdyby to byla pravda, patřili by Romové jistě mezi privilegované – a oni jsou na samém dně! Ten pán ani neví, co říká, a premiér jeho názory pokládá za neotřelé a čerstvé, i když s nimi

Karel Holomek při svém pietním projevu, vpravo páter František Lízna.

někdy nesouhlasí. Kdy ano a kdy ne už ovšem neříká.

Ani se nedivím, že tu pana premiéra dnes nemáme. Co by nám tak asi řekl o potomcích obětí, které vyvolávají nevoli u ostatních.

Poradce Joch vystihl situaci naprosto přesně, i když ji myslel ve své nevědomosti a nabubřelosti zcela jinak. Tak jako mnoho ostatních. Romské oběti nejsou součástí všech jiných obětí, které by měly přispívat k očistě společnosti a poznání, co společnosti prospívá a co nikoliv na základě historických dějů.

Jsem zklamaný a jsem smutný. Už se těchto pietních aktů nebudu účastnit, pokud budu vidět, že slova se liší od skutků. Premiér nás slovně může ubezpečovat o čemkoliv, jeho osobní politika mluví místo slov. Staví do čela lidi nebezpečné pro vývoj demokracie a solidární společnosti. Pieta se dá vyjadřovat i jinak: činy, které reflektují minulost podle lidských zákonů.

Vám zde přítomným se omlouvám, pokud se vás moje slova dotkla, ale už uplynulo dost času, aby mohlo být toto slovo vyřčeno, aniž by bylo podezříváno z nepřiměřenosti. **Karel Holomek**

Naslouchající účastníci na verandě jednoho z původních „baráků“.

U pomníku v místě hromadných hrobů zemřelých.

Výstava Genocida Romů

V rámci pietního aktu v Hodoníně u Kunštátu byla 22. srpna v jednom ještě uchovaném vězeňském baráku otevřena výstava, kterou instalovalo Muzeum romské kultury. Někdejší vězeňský barák byl ještě nedávno skladištěm všeho možného. Pracovníci muzea jej vlastními silami brigádnicky uklidili a kultivovali a následně v něm instalovali z vlastních sbírek výstavu Genocida Romů. Výkon hodný nejvyššího ocenění, jak konstatovali všichni přítomní. Z výstavy přinášíme několik snímků. (red)

O Esopos the o daskero testamentos / Ezop a otcova závět'

Příběh o Ezopově chytrosti je psán jinou romštinou, jakou v těchto končinách Romové mluvili před více než 100 lety. Přepsali jsme ho pro vaše potěšení z knihy, kterou napsal páter Josef Ješina, farář ve Zlaté Olešnici, už v roce 1898. Kniha vyšla v Hoře Kutné nákladem Karla Šolce. Příjemné čtení!

Jekhe ratestar trin čhájki has dadeske:
jekhti rádi but piľas,
dujti rádi pes urđas,
triti kariđi ehas.

Te na košen pal mériben,
odoleske
o dad inke sasto testamentos
kérđas
the avóka peskero kamaben
inkas:

*„Najačoder savoreng e o aldášis
jilestar kivánel,
pro oda i suma phenel,
havi muste pocinel
saki čhájka dake, kana barválipen
la n'avela, havo lake pal mériben
dadeskero pélas, ki o dakro dži-
viben.“*

Kana pro oda lengero dad mú-
las
saki čhájka čorachánes pélas
pro dadeskero testamentos.
ginel, dumiskérel
hár hi oda te chaľovel:

*„Saki čhájka muste pocinela
dake,
kana barválipen la n'avela,
havo pal daskero mériben pélas
lake.“*
Ko amenge čáči gódi dela?

Te amáro dadka inke nor
džido avelas
jov nor korkóro čáči gođi šaj
delas,
aľe avka muste džas pro drom
varekaj ki o gođavel rom.

Čhájki džan akána dur ki o čhi-
balo,
the phučen lestar lavenca,
hár oda kérela lenca?

Phenel: „Kérava savorestar trin
koter:
jekh koter vaš saki čhaj,
the, ke vaš Tumári daj n'aćela buter

džidárena peskeri daj.“
Čhájki phenen: „Ač odova.“
Avka kérde.
koter: šilalo but molaha,
sake cakľúňa skamindeha,
távibnangro e kaľárđaha
kérde koter jekhto.

Sako uripen angrustenca,
džuvľikáne fóti dikhlenca,
simira, šukar khér raklenca,
kérde koter dujto.

Sako gádžipen: bále, kachňa,
bakra bakrorenca, guruvňa,
humna giveha, grast the staňa,
kérde koter trito.

So saka čhajake te del, nahas
pháro:
havi piľas, sako piben,
havi pes urđas, uripen,
bokhaláke u gádžipen.
„Avka sávo láčhes hi,“ čhájki
vakérde.

Hem! – avel adaj Esopos:
„Avka chaľon testamentos?“
Te dadka adaj avelas,
savoren jov but košelas,
ke aňi foros Athén,
aňi sako leskero thém, ňiko,
testamentos na chaľifas!“

Pro oda avričandes kamel
te kerel. Del sakonake
vareso aver, so čhake
na kedvešno, so ňikana
našti štendrvel vaš peste,
laveha, vareso, so joj nakamel.

Vaj, mišľindás kija peste
avlo adaj gođavel Esopos,
kana čhájka andro leste
lošanda na talinela,
savoro joj bikenela.
Avóka nor saki čhaj
loven peskera dake šaj
dela, hár hi daskero testamentos:

*„Saki čhájka muste pocinela
dake,
kana barválipena n'avela,
havo pal daskero mériben pélas
lake.“*

Avričandes akána kerdás
Esopos:
bokhálake del uripen,
havi pes urđas, del piben,
havi piľas, del gádžipen,
te hi čáčes avrikérdo
testamentos.

Jedné krve tři dcery měl otec:
první ráda moc pila,
druhá moc se strojila,
třetí lakomá byla.

Aby nehoboaly po smrti,
proto
otec, ještě zdravý, závět udělal
a svoji poslední vůli napsal takto:

*„Nejdříve všem dohromady
požehnáni
od srdce přeje,
na to sumu jmenuje,
jakou musí zaplatit
každá dceruška své matce, když
bohatství
nebude míti, které jí teprve po
smrti
otce připadlo, k matčinu živobytí.“*

Když pak na to jejich otec
zemřel,
každá dcera dychtivě se vrhla
na otcův testament:
počítá, přemýšlí,
jak má tomu rozumět.

*„Každá dcera musí matce zaplatit,
když bohatství nebude míti,
které připadlo jí po otcově smrti.“*
Kdo nám pravý výklad toho dá?

Kdyby náš otec ještě živ byl,
sám
on jen pravý výklad mohl by dáti
nám,
ale tak musíme jít na cestu
někam k rozumnému muži.

Dcery jdou nyní daleko k soudci
a táží se ho slovy,
jak tomu as on hová?

Praví: „Já udělám ze všeho tři
kusy:
jeden kus pro každou z vás,
a že pro matku nic nezůstane, musí
každá matku žít zas.“

Dcery praví: „Budiž to tak.“ Tak
dělaly.
Kusy: sklep s mnohým vínem,
všechny sklenky se stolem,
kuchař s kuchyní, s jídlem,
dělaly kus první.

Všecek oblek s prsteny,
ženské šaty se šátky,
pasy, krásný dům s chasou,
dělaly kus druhý.

Celé hospodářství: prasata,
slepičky,

Erika

ovečky se skopci, kravičky,
stodola s obilím, maštal s koničky,
dělaly kus třetí.

Co dát každé dceři, těžké
nebylo:
té, která pila, všecko pítí,
té, která se strojila, šaty,
lakomé pak hospodářství.
„Tak všecko je dobře,“ dcery
pravily.

Jak! Přichází tady Ezop:
„Tak rozumíte té vůli?“
Kdyby sem tak váš otec přišel,
všecky by moc huboval,
že ani město Athény,
ani vše jeho krajiny, nikdo,
testamentu smysl nenašel.

Na to jinak kusy usiluje
dělat. Dává každé
něco jiného, co dceři

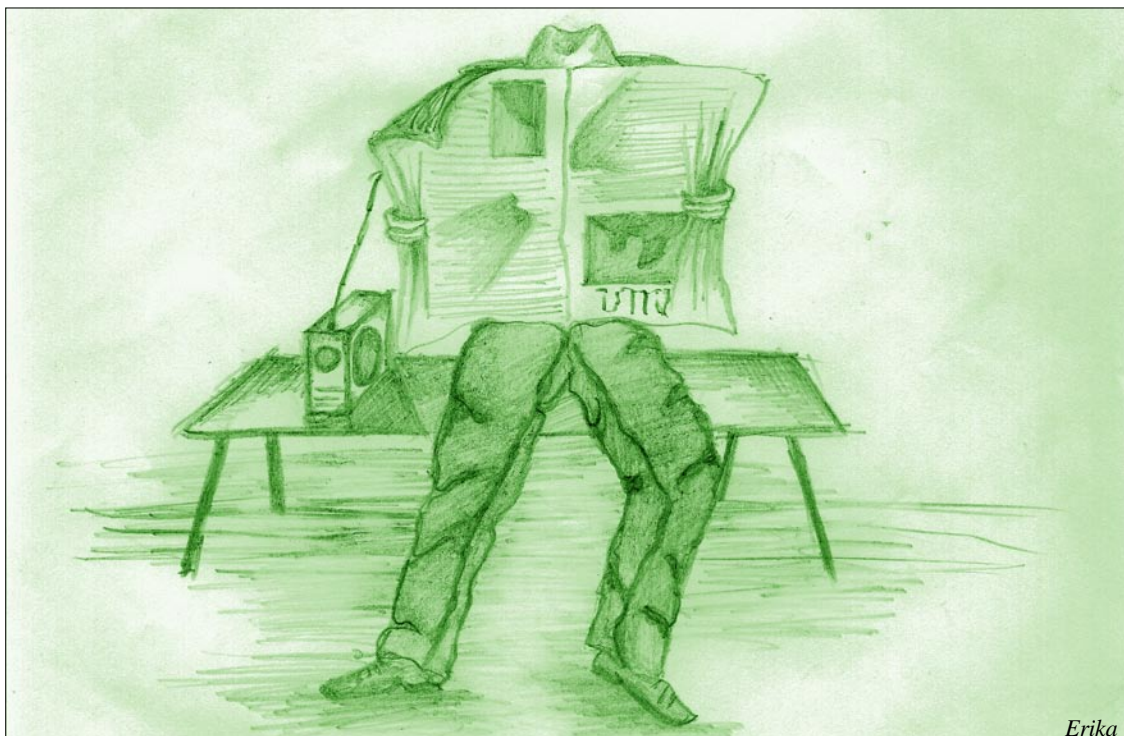
není milo, co nikdy
nemůže pro sebe potřebovat,
slovem, tak něco, co nemiluje.

Neboť, myslel u sebe,
příšlý sem moudrý Ezop,
když dceruška v tom
radosti nenalezne,
všecko ona prodá.
Tak jen dcera každá
peníze své matce může
dáti, jak zní otcův testament:

*„Každá dcera musí zaplatit své
máti,
když bohatství nebude míti,
které připadlo jí po otcově smrti.“*

Jinak nyní Ezop udělal:
lakomé dal všecky šaty,
té, která se strojila, pítí,
té, která pila, hospodářství,
by v pravdě testament vykonal.

O Bliščakos – baro politikaris / Náš Bliščák – to byl velký politik

Erika

*Pro naše čtenáře v prázdninové poho-
dě dáváme úsměvnou povídku Vlada
Oláha. Jistě vás potěší pěkná rom-
ština i dost typický příběh o našich
velkých politikách.*

O Bliščakos sas phuro Rom u te genel
na džanelas, aľe politikaris sas baro!

Sako tosara šunelas o rozhlasis.
Džalas andro foros, cinlas peske novin-
ki, thovlas len andre žeba. Šunlas, so
vakeren o gadže.

O Roma tosara avnas andro parkos.
Le Romenge vakerlas, so nevo andre
luma. Bari paťiv les o Roma denas.

Jekh čhavo le Đulaskero avľa andro
parkos, o Roma khatar o Bliščakos,
šunen les so vakerel, te genel na džane-
nel, o novinki genel.

„Ujcu,“ phenel, „o novinki visarde
tele le šereha.“

O Bliščakos pre leste dikhľa. Phenel
leske: „Dža mandar, sčážňikona, me
te genel na džanav?“

Bliščák byl starý Rom. Číst ne-
uměl, ale politiku dělal velkou!

Každé ráno poslouchal rozhlas, šel
do města, koupil si noviny a strčil
si je do kapsy, poslechl si, co si
gádžové povídají.

Ráno chodili Romové do parku,
Bliščák jim vykládal, co je nově-
ho ve světě a oni si ho za to moc
vážili.

Jednou takhle do parku přišel
i jeden Đulův syn. Romové postáva-
jí okolo Bliščáka a poslouchají, co
vypráví. Číst sice neumí, ale předčí-
tá jim z novin.

„Strýčku,“ povídá Đulův syn,
„máte ty noviny vzhůru nohama.“

Bliščák zvedne hlavu a spustí:
„Klid se, ty uličníku, copak neumím
číst?“

Vlado Oláh
Z romštiny přeložila
Jana Kramářová

Také některé romské děti...

Děvčata z Jesenicka při zápisu do taneční soutěže.

Děti z Hodonína a z Jesenicka brodily pod dozorem vedoucích blízko řeku Svratku.

Při deštivém počasí se děti věnovaly taneční soutěži a různým hrám ve společenské místnosti.

Dokončení ze str. 1

Holky a kluci jezdili na výlety, hráli, soutěžili, oblíbené bylo opékání špekáčků a diskotéky.

Děti z Rýmařova byly na táborové základně v Pohořanech u Olomouce. Vypravili jsme se za nimi i s fotoaparátem hned druhý den

pobytu a už si tábor moc chválily. V Pohořanech byli zkušenější tábourníci, kteří jezdí pravidelně, ale také nováčci, kteří na takové akci ještě nikdy nebyli. Vedoucí je rozdělili do dvou družstev po dvanácti, protože celý tábor byl ve znamení hry, které družstvo bude lepší. Malá

odměna ale čekala na závěr pro všechny.

Poděkování za finanční podporu pro tábory patří Magistrátu města Olomouce, Krajskému úřadu Moravskoslezského kraje, Úřadu vlády ČR a firmě Campanet z Jeseníku.

Text a foto: Jana Vejplachová

Děti z brněnské Ratolesti se nenudí ani o prázdninách

Nestátní nezisková organizace Ratolest Brno, o. s., pořádá pro své klienty mnoho aktivit. Bohatý výbor volnočasových akcí nechyběl ani o prázdninových měsících.

Připomeňme, že sociální programy organizace se věnují pomoci ohroženým a sociálně znevýhodněným dětem a mladým lidem z Brna a okolí.

Nízkoprahový klub Likusák pořádal pro mladé lidi z brněnských sídlišť Vinohrady a Líšeň vždy v úterý promítání filmů, ve středu nohejbalové turnaje a za pěkného počasí koupání v Mariánském údolí. Na začátku srpna se vypravili návštěvníci Likusáku na paintballové bojiště, příjemný večer strávili u grilování a promítání filmů na přání v rámci večera Filmová noc v Likusu.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Pavlač, které se věnuje dětem ze sociálně vyloučené lokality, připravilo na léto mix sportovních, kulturních i sebezvojových aktivit. Do velkého klubu si mohli návštěvníci Pavlače přijít zahrát každou středu a čtvrtek ping-pong, třikrát týdně byla otevřená PC místnost. V červenci jsme navíc pro děti z Pavlače připravili pobytové akce v Ochozu u Brna, zájemci se mohli společně vydat do Bongo parku. Na programu byly také návštěvy kina a workshopy různého typu: například malování na sklo, kreslení pískem nebo společné vaření.

Sociálně aktivizační program pro děti a mládež, který pomáhá sociálně znevýhodněným, uskutečnil za významného přispění dobrovolníků například dobročinný bazárek oblečení nebo výtvarný workshop na téma lovců mamutů, kde účastníci malovali, tvořili z hlíny, vyráběli oděvy a zahráli si spoustu zábavných her na souši i ve vodě. A na srpen jsme připravili pobytovou akci pro malé i velké. Poslední prázdninovou akcí bude taneční workshop a výlet za poznáním do blízkého okolí Brna.

Občanské sdružení Ratolest Brno podporuje od svého založení v roce 1995 ohrožené a sociálně znevýhodněné děti a mladé lidi ve věku od 6 do 24 let, kteří pocházejí z nepodněného rodinného prostředí nebo prostředí ústavní výchovy. Pomáhá jim tuto nepříznivou životní situaci řešit anebo jí alespoň předcházet tak, aby měli rovné šance žít kvalitní život a začlenit se do společnosti. Sdružení v rámci své činnosti také podporuje a rozvíjí dobrovolnictví.

Dana Burianová, TOYONO public relations

Romský komiks

Vyšla první komiksová trilogie o Romech. Jejimi autory jsou romistka Máša Bořkocová, sociální antropoložka Markéta Hajská a výtvarník a scénárista Vojtěch Mašek. Vytvořili trilogii s názvem *O příběhu*.

Každý svazek má titulního hrdinu nebo hrdinku Ferka, Albínu a Kevu. Ferko je původem starší Rom z východního Slovenska, nadaný vyprávěč, hovoří o svých životních problémech, někdy romsky, jindy slovensky a česky. To dodává příběhům autenticitu. Dvacetiletá Keva se naopak soustředí na současnost po roce 1989 a jejím dějištěm je Praha, peripetie jejího dospívání s projevy rasismu a potížemi s hledáním práce. Albína je cikánská krasavice narozená v 60. letech. Má mnoho dětí a frustrovaného muže. Zamiluje se nečekaně do jednoho z gádžů, kteří přijeli pomáhat po povodních. Příběh končí sebevraždou Albínina manžela, Albína sama však nedochází úlevy, spíše prožívá další kolo útrap.

Zatím tolik o této nové kulturní události v romské literatuře z nakladatelství Lípniček. Ještě se ke knize vrátíme v recenzi z pera některého z našich příspěvatelů.

(red)

Inzerujte v Romano hangos

celá strana 7 000 Kč

1/2 strany 4 000 Kč

1/4 strany 2 500 Kč

Další formáty dle domluvy: 10 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání je 25 procent

Objednávky na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

Diskuse – kniha návštěv

www.srnm.cz/cz/guestbook.htm

Soske? More, soske keres bengipen?

Sal tut dikhfom perši raz nadžanavas kaj tutar avela ajso bengiňalo manuš. Salas mek cikno čhavoro a kamehas te avel baro kucharis. Tro dat has pre tute barikano, lidžalas pes tuha. Sako bi phene-nas, hoj tutar avela lačo manuš. Soske tu pre kada naaves? Amen savore tut rado dikhahas. A paľis? Imar tu nakamehas te dživel koda lačo dživipen. Rakľal tuke avren kamarata a lenca pes chudľal andro phuj veci. Naladžas tut? Tu džanes kaj man hin čačipen. Tu džanes, kaj kale paru lava hin predal tute.

Soske nakamav te pačal, kaj nasal jileskro čhavo? Kames te merel pre ulica? Sa zdrogimen? Imar avľal dujtovar andale hereš-

ta. Kames te džal pre trivales-te? So kames? Me tuke phenavas: „Maker oda, jiloro, sal mange sar phral!“ A tu mange odphen-džal: „Madara, Lucko, me imar koda nekarava, nasom dilino.“ Aver džives tut rakľom pro Cejlos bio šero. Našunes la da, le dades, nikas. Soske tro phral hino aver sar tu? Rakľas peske šukar piraňa, nekerel bengipen, sar tu. Majav dilino he čeporo tut richtin andro šukar dživipen. Džanes, soske kada pisinav? Bo kamav, oj sako te džanel kaj drogi he pijatika nane lače. Tuke avela 18 berša. Me tuke pačavas, more. Sako tuke pačalas a tu? Meres džido.

Lucie Sharri Oračková

Proč? More, proč děláš nepořádek?

Když jsem tě viděla poprvé, nevěřila jsem, že z tebe bude takový zlý člověk. Byl jsi ještě malý kluk a chtěl jsi být šéfkuchařem. Tvůj otec byl na tebe pyšný, chlubil se tebou. Všichni by řekli, že z tebe bude dobrý člověk. Proč už na to konečně nepřijdeš? Všichni jsme tě měli rádi. A potom? Tys už nechtěl žít ten dobrý život. Našel sis jiné kamarády a s nimi ses dostal do špatných věcí. Nestydíš se? Ty moc dobře víš, že mám pravdu. Ty víš, že těchto pár slov je pro tebe.

Proč se mi nechce věřit, že nejsi srdeca? Chceš zemřít na ulici? Úplně zfetovaný? Už jsi přišel podruhé z vězení. Chceš tam jít potřetí? Co chceš? Já jsem ti říkala: „Nedělej to, srdíčko, jsi mi jako brácha.“ A ty jsi mi odpověděl:

„Neboj se, Lucko, já to už dělat nebudu, nejsem blbý.“ Následující den jsem tě našla na Cejlu bez mozku. Neposloucháš mamku, taťku, nikoho. Proč je tvůj bratr jiný? Našel si hezky přítelkyni, nedělá nepořádek jako ty. Nebuď blázen a trochu se chystej do dobrého života. Víš, proč to píšu? Protože chci, aby každý věděl, že drogy a alkohol nejsou dobré. Bude ti 18 let. Věřila jsem ti, chlapče. Všichni ti věřili, a ty? Umíráš za živa...

Poznámka: Jsem ráda, že jsem tuhle zpověď mohla uveřejnit. Je to pro mě osvobození a také veřejný dopis pro někoho, na kom mi velice záleželo. A ještě záleží. Přátelství je krásná věc. Je to o tom, že jeden druhému chce pomoci. Nedokázala jsem to...

Lucie Sharri Oračková

Život „rómsky“ v Čechách

Už ne jeden deň píšem pre český blog iDnes. Tým, že moje články mi nedovolili publikovať na Slovensku, musel som nájsť inú alternatívu. Tou alternatívou bola možnosť publikovať na českom blogu a tým osloviť aj slovenských čitateľov.

Pre mňa to zároveň je obohacujúca skúsenosť s českým čitateľom... Vždy som si myslel, že český Rómovia to majú o niečo ľahšie ako my tu na Slovensku. Nie je tomu ale tak... Áno, niektorí český Rómovia sa dostali aj do výslnia verejného života, niektorých je vidieť na obrazovkách českých televíznych staníc, alebo aspoň ich bolo vidieť... Ale všetko to je iba pozlátka pre svet, pre nás, pre majoritu, že nemožno hovoriť o xenofóbnej, predsudkami rozbúrenej spoločnosti.

Osobné skúsenosti, skúsenosti mojích priateľov hovoria niečo iné... Moja sesternica už niekoľko rokov žije v Čechách. Má ukončenú strednú zdravotnícku školu a pracuje v nemocnici ako laborantka. Ona sama niekoľkokrát povedala, že s takým krutým prejavom predsudkov a priameho rasiz-

mu sa nestretla ani na Slovensku... Tu musím ešte poznamenať, že je vydatá za Neróma, teda Čecha... On sám je pohoršený, doslova povedal, že „pochádzam z národa, ktorý má v sebe toľko nenávisti, zloby, predsudkov...“ Podľa jeho slov „bojím sa o svoje deti a ich budúcnosť...“

Skúsenosti mojích priateľov nehovoria nič iné... Moje skúsenosti sa tiež nesú na inej úrovni. Cestoval som vlakom do Brna. Na stanici v Brne som vystúpil a šiel si kúpiť malinovku, jednoducho niečo na pitie. Prišiel som ku stánku s občerstvením, chcel som si kúpiť malinovku, v malinovke niečo plávalo a tak slušne som pani predávajúcu v stánku požiadal, aby mi vymenila fľašu. Viete aká bola jej odpoveď...? „A proč jako, vždyť vy cikáni jste zvyklí na jinou špinu...“ Ostal som úplne zamrzený, nevedel som, čo mám povedať...

Nechcem, aby celý článok vyšiel ako nadávanie na väčšinu spoločnosti, alebo aby vyznel, že každý Čech je rasista... Nie, to nie, to by som si ani nikdy nedovolil povedať. Tak ako jednotlivci u nás robia zle meno celému rómskemu spoločenstvu, tak aj jednotlivci z majority robia zlé meno celému národu.

Jedno je však isté, hoci na východe Slovenska sú celé segregované osady Rómov, hoci na Slovensku sú prejavy rasizmu a predsudkov na dennom poriadku, musím povedať, že prejavy predsudkov a priameho rasizmu v Čechách sú ostrejšie, priamejšie, tvrdšie a viac nekompromisné...

Pozrite sa len na niektorých blogerov, napríklad taký pán Filip Fuchs. Prečítal som si jeho niektoré články. To je prezentácia českého rasizmu, jeho články sú plytké, zaujaté, srsia nenávisťou, v článkoch sa vyjadruje, akoby celé české rómske spoločenstvo bolo jednou veľkou špinou na českom národe... Sám tento bloger o sebe tvrdí, že nie je rasista... Pán Fuchs, vy nie ste rasista, vy ste tvrdý prejav rasizmu a predsudkov, o ktorých píšem. Nakoniec tomuto blogerovi boli za jeho mierumilovné písanie článkov niektoré články presunuté do jeho súkromného blogu...

Alebo pozrite sa na niektoré komentáre k mojim článkom, aký ľudia ich píše. Ľudia neschopný prijať iný názor, iné myšlienky či iný pohľad... Ľudia, o ktorých môžem povedať, že patria do sekcie tvrdého rasizmu, predsudkov... Skutočne stojí za to si prečítať ich komentáre k mojim článkom. Garantujem vám, že sa vám zastaví rozum a nebudete veriť vlastným očiam...

Čo povedať na záver? Len to, aby jednotlivci na oboch stranách neznepríjemňovali život ostatným ľuďom, ktorí sa snažia o komunikáciu, riešenie problémov či jednoducho chcú žiť... Bez toho, aby ich niekto osočoval za iného skutky.

Ale to je len zbožné prianie, realita je žiaľ iná...

Jozef Kmeťo, Bratislava
(Se souhlasem autora, <http://kmeto.blog.idnes.cz/c/149039/Zivot-romsky-v-Cechach.html>)

Ohlédnutí za vypovídáním z Francie

K osmi tisícům rumunských Romů, které už loni vrátila Francie zpátky do Rumunska, jich letos přibude dalších několik set. Místní úřady jim podle agenturních zpráv dokažou zvýšenou kriminalitu. Repatriace jsou součástí bezpečnostní politiky, kterou koncem července vyhlásil prezident Nicolas Sarkozy a která je zaměřena především na imigranty a právě Romy.

Romové zejména z Rumunska a Bulharska se dostali zvláště pod drobnohled po červencových incidentech ve městě Saint-Aignan, když jedna skupina napadla policijní stanici poté, co četníci zastřelili Roma, který prorazil silniční zářez. Sarkozy v důsledku toho nařídil koncem července uzavřít stovky nelegálních tábořišť, kde žijí převážně kočovní Romové, a označil je za „semenišť zločinu“. Reakcí na to byla demonstrace Romů ve zhruba 250 karavanech, kteří zablokovali v půli srpna v Bordeaux na jihozápadě Francie hlavní most. Tato blokáda byla jejich první větší protestní akcí proti uzavírání nelegálních osad.

Koncem srpna odletěla domů první stovka rumunských Romů. Do konce roku jich má být na 700 a také má být zrušeno zhruba 500 nelegálních tábořišť. Nic však nebrání tomu, aby se vypuzení vrátili znovu do Francie. „Náš domov je jinde než v Rumunsku a vrátíme se,“ říkali při odletu.

Bulhaři a Rumuni, kteří vstoupili do Evropské unie v roce 2007,

mohou pobývat ve Francii tři měsíce. Pak musí prokázat, že v zemi legálně pracují či studují. Obdobné opatření přijala vůči nepřizpůsobivým cizincům také Itálie, která dokonce zvažovala kontroverzní odebírání otisků prstů u všech cizích Romů.

Francouzská vláda tvrdí, že repatriace ilegálně pobývajících Romů zcela odpovídá normám Evropské unie. Vyzvala zároveň Evropskou komisi, aby vrácení Romů do zemí jejich původu plně podpořila. Reagovala tak na výzvu z Bruselu, aby respektovala pravidla týkající se volného pohybu. Výbor OSN pro odstranění rasové diskriminace tento postup při repatriaci Romů kritizoval. Osmnáct nezávislých expertů francouzskou vládu vyzvalo, aby se snažila největší etnickou menšinu v EU integrovat, místo aby ji posílala zpět do východní Evropy. S posledními kroky francouzské vlády nesouhlasí ani místní opozice.

Jak informuje EUobserver, Paříž se rozhodla uspořádat 6. září summit o imigraci. Mezi pozvanými jsou ministři vnitřní Německa, Itálie, Španělska, Velké Británie a Řecka. „Seznam však zaráží tím, kdo na něm není,“ poznamenává bruselský zpravodajský portál. „Pozvánku neobdrželo Rumunsko ani Bulharsko, tedy destinace, kam jsou v současné době Romové z Francie deportováni.“ Konání summitu uvítal italský ministr vnitřní Roberto Maroni ze strany Liga severu, která je známá svou proti-

přistěhovaleckou rétorikou. Podle něj „je v každém případě nutné podniknout krok kupředu.“ Tyto další kroky mají zahrnovat „nařízené vystěhování těch občanů EU, kteří nejsou schopni se o sebe finančně postarat,“ cituje ministra EUobserver.

Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg v souvislosti s vyhošťováním rumunských Romů z Francie nařkl prezidenta Nicolase Sarkozyho z rasistických pohnutek. „To, jak prezident Sarkozy vyhošťuje rumunské občany, je proti duchu a stanovám EU.“ (red)

Rómský otec se svým synem při návratu z Francie do Bukurešti. Foto: Arab News

Jedni z prvních dobrovolně repatriovaných Romů.

Foto: Reuters

Deportace Romů a rovnost v EU

Na koloběhu romských vyhnání se dobře vydělává

Vypovídání balkánských Romů ze západní Evropy je každoroční jev. Přidali se už i liberální Skandinávci. Ale proč se to opakuje? Protože na tom vydělávají romští bossové. Několik set eur pro zpáteční cestu, jež lidé dostanou na ruku, je pobídkou pro další rotaci.

Leckteré romské dítě z Balkánu má první zážitek z cesty letadlem při dobrovolném návratu (tak se v novořeči nazývají deportace nechtěných) ze sladké Francie. Rumunsko i Bulharsko, odkud tito Romové pocházejí, jsou stejně jako Francie součástí EU. Ovšem s rovností v Unii je to stejné jako s postavením obyvatel Zvířecí farmy George Orwella. Všechna zvířata jsou si rovna, ale některá jsou si rovnější. A ta rovnější se určitě s těmi méně rovnými o cikánské dítě dělit nebudou. Je tvoje, tak se snaž! A pokud nechápeš, že řeči o společném občanství jsou součástí slavnostního projevu na recepci při rozšiřování farmy o další chovy, pak je to jen tvoje nedovídnost.

Kdo vlastně jsou tito nechtěni Romové a kdo má užitek z koloběhu výjezdů balkánských Romů na západ Evropy a z jejich následných deportací do vlasti? Ve zkratce by se dalo shrnout: v první řadě klanoví bossové, ti samozvaní králové a císařové všeho Romstva, ale i etnonadšenci a budovatelé nového „evropského“ panromského národa. Ti první mají samozřejmě reálné příjmy z žebřání žen s omámenými nemluvnaty, kapsářství dětských gangů lepících se v tlačenici, prostitute

a v těch nevinějších případech i ze sběru opuštěného i neopuštěného kovu. Z těch si pak stavějí paláce s desítkami věžiček, balkonů a schodišť v jakési kombinaci podnikatelského baroka a hinduistického chrámu. Ti druzí pak těží z hřebu kolem deportací, které probíhají pravidelně (jen minulý rok Francie deportovala na osm tisíc „Romů“). Naskytá se však šance navrhnout další velkolepé integrační projekty, končící povětšinou recepcí na mezinárodní konferenci.

Nevím, kdo všechno je zahrnut v onom dvacetitisícovém počtu duší určených ve Francii k deportaci na Balkán. Zda jsou v nich i dříví vydělávající si při sezónních sklizních, nebo jen pobertové. Jedním si jist jsem. Tu romskou nálepku si nevymysleli sami. Pokud se totiž jen trošku seznámíte s mnohostetností cikánských skupin na Balkáně, zatočí se vám hlava. Je jich na sta. A vůbec tam neplatí, že všichni ti strkaní pod nálepku Rom se za Romy považují. Ba ani pod širší pojem Cikáni se nevejdou. V Rumunsku mohou mluvit některým z cikánských dialektů nebo maďarsky či rumunsky (nebo taky starorumunsky). V Bulharsku se line pomyslná dělicí čára mezi křesťany a muslimy, muslimští Cikáni se považují za Turky nebo Pomaky (snad poturčené Bulhary) a mluví jak bulharsky, tak i turecky. Anebo taky „po svojemu“. Když se pražská kriminálka snažila odposlouchávat pasáky „Bulharek“ z Perlovky, nenašla mezi etnology celé slavné Univerzity Karlovy nikoho, kdo by jim odposlechy přeložil. Darma zmiňovat albánské a makedonské Cikány považující se za Egyptany...

Deportační kolotoč a palivo v eurech

Balkán je považován za „druhou kolébkou“ Cikánů, kde došlo k jejich etnogenezi a zformování do sta podob. „Romové“ jsou jen jednou z nich. Druhou proto, že onou první měla být mytická Indie. Onu pravlast však lze hledat i všude jinde a dost možná žádná

nikdy nikde nebyla. Kdo však věří v říši kněze Jana, najde ji. Hledači mají podporu u Evropské komise. Ta členskými státy na jedné straně vzkázala, že se s problematikou nechtěných mají vypořádat samy, na druhé straně podporuje panromské evropské projekty. Jedná se asi o internalizovaný rozpor vlastní nadnárodním strukturám.

Nicolas Sarkozy vyhlásil „nulovou toleranci“ vůči nelegálním cizincům už v roce 2002, kdy ještě nebyl prezidentem, nýbrž ministrem vnitra. „Francie vyhláší nulovou toleranci vůči cizím občanům, kteří přicházejí do Francie páchat trestnou činnost,“ prohlásil. Následovala vlna deportací několika tisíc „Romů“. Ti se ovšem každoročně vraceli. Zvláště pak po vstupu Rumunska a Bulharska do EU v roce 2007. Stejně tak se dělo i v Itálii, Španělsku, Portugalsku, Německu, Británii a Irsku. Povětšinou se vracejí i s příspěvkem na „dobrovolný návrat“ ve výši několika set eur. Ten pak většinou končí v kapsách jejich migračních manažerů a je dobrým palivem pro další rotační koloběh. Letos již došla trpělivost i tradičně tolerantním skandinávským zemím. „Romové“ jsou navraceni do svých domovů z Helsinek, Stockholmu i Kodaně. Německo navíc podepsalo s novostátem Kosovo dohodu o vrácení 12 tisíc kosovských Romů. Korunu všemu nyní nasadil rumunský prezident Traian Basescu. Vyzval své spoluobčany k žádosti o maďarské pasy. S těmi v rámci Schengenu mohou svobodně hledat uplatnění v rámci EU. Maďarsky hovořících Romů jsou v Rumunsku (a také v sousedním Moldavsku a na Ukrajině) statisíce. Basescu rovněž vyzval k celoevropskému řešení. Těžko říci, co si pod ním představuje. Snad spočívá v nějakém návodu, jak narušit proces vyvinění pachatelů kriminality, kterého se jim dostává v „romských“ společenstvích a jež pouliční kriminalitě a žebrotě dává výrazný etnický, tedy „romský“ ráz.

Roman Křištof

Autor je bývalý ředitel kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity.

Unikátní časoběrný seriál o dětech na okraji společnosti Ptáčata aneb Nejsme žádná béčka

Sako čiriklo mi peskeri gil'i gil'avel

Každý pták at' zpívá svoji píseň (romské přísloví)

Druhá B je třídou převážně romských dětí. Vznikla na jedné základní brněnské škole kvůli petici rodičů, kteří nechtěli, aby jejich děti měly za spolužáky Romy. Tato situace „třídní společnosti“ se stala východiskem šestnáctidílného seriálu o dětech na hranici společenských norem, rodinných podmínek a vlastní vůle. Děti samotné se přitom staly spoluautory časoběrného formátu, protože v průběhu jednoho roku točily na malé kamery svět, jak ho vnímají ony.

Ptáčata a jejich rodiny navštíví nová prostředí, zažijí různé zkušenosti a budou mít možnost přemýšlet o světě i o sobě jinak, nejen v pozici obětí společenských předsudků, ale také v roli těch, kteří jsou za svůj život zodpovědní.

Série Ptáčata je unikátním vhlédem do života dětí jedné menšiny. Pokusme se probudit dítě uvnitř každého z nás!

Diváci uvidí Ptáčata nejen na škole v přírodě, ale i na návštěvě České televize, v luxusní restauraci, v mosteckém Chanově nebo u moře. Kromě toho na Ptáčata čeká i několik zkoušek.

Ptáčata jsou se svými šestnácti díly prvním a největším českým dokumentárním seriálem (docu-soap projektem). Natáčelo se během jednoho roku od září 2009 do srpna 2010, přípravy na projekt a první natáčení však začalo už v lednu 2009. Víc než 500 hodin materiálu vzniklo ve společné režii Kamily Zlatuškové a Ladislava Cmirala.

Od 3. září ve 20.55 na ČT2

ze světa

MICHALOVCE – Na východě Slovenska vyrostla nová zeď, oddělující romskou osadu od sídliště Východ: výška 2 metry, délka 25 metrů. Navazuje na bariéru, kterou před půl rokem nechala postavit samospráva. Vznikla tím přibližně půlkilometrová zábrana, která přehrazuje Romům průchod mezi domy. Novou zeď postavili obyvatelé Leningradské ulice na vlastní náklady, aby zabránili nepořádku v okolí svého bydliště. V osadě žije 1800 Romů, kteří si zkracovali cestu do města přes sídliště. Je to nová berlínská zeď, říkají. Podobná zeď byla postavena v roce 2009 v Ostrovanech, rovněž na východním Slovensku.

MIŠKOLC – Kandidát za Jobbik (Hnutí za lepší Maďarsko) žádá tábory pro trestané Romy. Prohlásil to poslanec maďarského parlamentu Márton Szegedi z této extrémní strany. Chce tak aplikovat francouzské metody proti Romům ve Francii, kteří pocházejí z Rumunska nebo Bulharska a netáboří v legálních tábořích. Poslanec opoziční strany socialistů István Nyakó jeho slova označil za idiotská a řekl, že naplňují skutkovou podstatu trestného činu pobuřování, připomínající rasistická a nacistická hesla z 30. let minulého století.

BRATISLAVA – „Krvavou sobotou“ nazývají slovenští neonacisté 7. srpen. Toho dne hodlali vykonat demonstraci u sochy Svatopluka, velkomoravského panovníka, na nádvoří Bratislavského hradu. Vyřikovali při tom protizraelská a protivládní hesla. Došli jen k bráně hradu, kde je zastavili policejní těžkoobtěženci. Při potyčce tekla krev. Šéf slovenských neonacistů Martin Kotleta strávil noc ve vězení. To přispělo k tomu, že muselo být zrušeno protiromské shromáždění v Šarišských Michalanech.

BUDAPEŠŤ – V polovině srpna skončilo vyšetřování série vražd a útoků na Romy. Tamní policie podala návrh obžaloby na čtveřici podezřelých neonacistů. Mezi červencem 2008 a srpnem 2009 zemřelo v Maďarsku 12 Romů po sérii připravených vražedných útoků. Pachatelé se nespokojili s tím, že do obydlí Romů vhadzovali zápalné láhve, nýbrž ještě do vyběhávajících osob z hořících domů stříleli. Útočníky charakterizovala profesionální příprava a to, že si vždy vybrali osamělé místo s možností rychlého úniku. Proto se pachatelům dařilo dlouho unikat. Kýžený výsledek nakonec pravděpodobně přineslo vypsání vysoké odměny ve výši 380 000 eur. Maďarští vyšetřovatelé zatím objasnili devět útoků, při nichž zemřelo šest lidí. Podobných případů je však evidováno na padesát.

BARCELONA – Více než milion lidí demonstroval v Barceloně, správním středisku Katalánska, proti rozhodnutí Nejvyššího soudu, podle kterého se Katalánci nemohou považovat a označovat za svébytný národ. Tím měl být zahájen legislativní proces, jehož cílem je uspořádání referenda o nezávislosti Katalánska. V této části Španělska žije na 7,5 milionů obyvatel. Je pravděpodobné, že vláda referendum zamítne, jako tomu bylo v případě Baskicka v roce 2008.

BRATISLAVA – Na Bratislavském hradě stojí od června socha Svatopluka. Objevil se na ní znak tvarově shodný se symbolem Hlinkovy gardy, která za Slovenského štátu spolupracovala s nacisty. Na štítu, který Svatopluk drží, je rovnoramenný dvojkříž v kruhu, což byl znak Hlinkovy gardy a plnil funkci slovenského hákového kříže. Je to podobné jako v Maďarsku šípové kříže. Podstavec sochy zdobí nápis Svatopluk, král starých Slováků. Pikantní je na tom mimo jiné i to, že v době Svatopluka (871–894) není možno mluvit o Slováciích, nýbrž pouze o Slovanech.

BUDAPEŠŤ – Druhý srpen je Mezinárodním dnem paměti romského holocaustu. Mezi jinými si památku zemřelých Romů v Osvětimi připomněli i v budapeštském parku Nehru. Agens Daroczi, zakladatelka Fondu romských médií, připomněla, že toho dne zemřelo během jedné noci v plynové komoře v Osvětimi 3000 lidí. Připomínáme, že většinou to byli Romové čeští a moravští.

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,

fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram 2, 4, 9 zast. Tkalcovská, tram 3, 5, 11 zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Program na září 2010

NOVINKA: OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17⁰⁰)

5. 9. 2010 neděle

Vstup do všech výstavních prostor ZDARMA.

Výstavy

Bylo, nebylo...

Kaj sas, kaj nasas, guleja bachtaleja...

Svět romských pohádek

– ze sbírek Mileny Hübschmannové

Žil jeden Rom. A ten Rom měl tolik dětí, jako je na nebi hvězd... Výstava zavede návštěvníky do světa romských pohádek. Díky nahrávkám a zápisům přední české romistky doc. PhDr. Mileny Hübschmannové (1933–2005) se podařilo zrekonstruovat dávné vyprávěčské umění Romů v Česku a na Slovensku.

Vernisáž výstavy 8. 9. v 16:00

Zahraje kapela Paramisara

Výstava potrvá do 20. 3. 2011

D/ROMové. Fotografie Lukáše Houdka

Výstava dokumentárních fotografií ze severní Indie mapující život kasty šilpkar ze skupiny dómů, ze které s největší pravděpodobností pocházejí Romové. Lukáš Houdek je studentem semináře romistiky FF UK. Pravidelně se účastní jazykových a sociálních

a kulturně-antropologických výzkumů v romských komunitách v ČR i v zahraničí.

Vernisáž 8. 9. od 16:00

Výstava potrvá do 19. 11. 2010

Stálá expozice

Příběh Romů (etapa 1939–2005).

Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Akce pro veřejnost

6. až 10. 9.

VEŘEJNÉ SOCHAŘSKÉ SYMPOZIUM

Prezentace tvorby romských sochařů v prostorách muzea. Na akci bude možné sledovat při práci brněnské autory Boženu Příkrylovou a Jozefa Branda, dále české a slovenské výtvarníky Ivana Berkyho-Dušika, Ivana Šarközyho a Stanislava Kejvala.

Každý den od 9:00 do 16:00,

ve středu 8. 9. do 18:00

KURZY ROMŠTINY

Dnem 13. 9. začínají v muzeu kurzy romštiny pro začátečníky a mírně pokročilé. Více informací na našich webových stránkách.

Otevírací doba • po zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • so zavřeno • ne 10–18, poslední vstup 16¹⁵

Projekt Poznávejme se už ve škole

realizuje občanské sdružení Společenství Romů na Moravě za finanční podpory Romského vzdělávacího fondu.

Projekt Poznávejme se už ve škole je zaměřen na zmírnění segregace ve školách. Jedná se o pilotní projekt realizovaný v městě Brně. Ve spolupráci pracovníků SRNM se školami a s příslušnými pracovníky městských úřadů chceme dosáhnout toho, aby nebyli romští žáci automaticky zařazováni do škol se speciální výukou nebo do škol, které navštěvuje vysoké procento romských dětí, ale naopak aby se dostali do běžných škol mezi své vrstevníky z majoritní společnosti.

CÍLE PROJEKTU

Účelem je dostat romské dítě do přiměřené segregované české školy, pokud tam spádově patří. Nejedná se o žádnou dramatickou akci provázenou agresivní kampaní: naši snahou jsou jeden až dva žáci do běžné české školy. Celkovým cílem je zlepšení postavení romských dětí v kolektivu a usnadnění jejich vstupu do společnosti.

SOUČASNÝ STAV

Kvalifikované odhady uvádí (žádná statistika neexistuje), že segregace romských žáků na základních školách v některých lokalitách dosahuje až hrůzných 85 až 90 %.

Vzájemná neznalost dětí různé etnicity (české a romské) pokračuje pak v dospělosti a ve svých důsledcích vede k předsudkům, neopodstatněným obavám z vzájemné komunikace a spolupráce a dalšímu prohlubování bariér mezi oběma etniky.

VÝCHODISKA

- promluvíme si s rodiči dětí, které budou vstupovat do 1. třídy základní školy, aby dítě hlásilo dle své spádovosti do příslušné základní školy, i když se bydliště a škola nachází ve vyloučené lokalitě,
- budeme spolupracovat se zástupci škol,
- v rámci rodičovských sdružení můžeme provádět osvětové akce spojené s diskusí o důležitosti a obecné prospěšnosti programů, odstraňujících segregaci.

3. ROČNÍK

ROMÁNI GILI

OLOMOUČ 21. srpna 2010
v prostorách Letního kina, ul. Pekární, Olomouc

PROGRAM:
Skupiny: Gipsy Náklo, Gipsy Bacht MmOl, Gipsy Rytmus, SRNM Jiří Somsí, Milan Klempár
Soubory: Charita, Terne Čaja – Hodonín, Karika MmOl, Ternore – Olomouc

Začátek vystoupení ve 14 hod., ukončení ve 20 hod.

Pořadatel: SRNM – Olomouc
Akci podpořili: Ministerstvo kultury České republiky

585 154 296, 604 317 490, olomouc@srm.cz

KNIHY NA PRODEJ

Ilona Ferková: ČORDE ČHAVE / UKRADENÉ DĚTI

Dvojjazyčná romsko-česká brožovaná kniha vyprávění ženy milující romský jazyk. S předmluvou Mileny Hübschmannové, jež autorce pomohla začít psát.

Cena 35 Kč + poštovné

Jekhetanutňa čhibaha... / Společným jazykem...

Sborník ze semináře o romském jazyce, Luhačovice 2003

Cena 25 Kč + poštovné

Ladislav Herák-Arpy: ZA MŘÍŽEMI

(pravdivá zpráva o intrikách a násilí za zdmi věznic)

Zpověď člověka uvězněného ve valdické věznici plná zdrcujících zážitků.

Cena 25 Kč + poštovné

Vydalo Společenství Romů na Moravě,
objednávky na telefonním čísle: 545 246 673
nebo na e-mailové adrese: rhango@volny.cz.

Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury ČR

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSČ, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DÍČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	☐ bankovním převodem na fakturu

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2010 činí 240 Kč.

ROTA romské rádio
radio nejen pro romy

Rádio Rota, Španělská 6, 120 00, Praha 2,
Tel./fax: +420 / 222 987 677, 222 944 393
www.radiorota.cz; e-mail: iveta.demeterova@radiorota.cz

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
Tel.: 545 246 673, www.srm.cz
Číslo účtu: 27-488570217/0100

